

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 26/03/2025 13:34
Sayı: E-120.07.03-1604770
2025 AİLE YILI

Sayı : E-54045643-610-18535236
Konu : Soru Önergesi (7/19660)

7/19660 6K 53

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 27.11.2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1537295 sayılı yazınız.

İlgi'de kayıtlı yazı ekinde alınan, İzmir Milletvekili Sayın Mustafa BİLİCİ'ye ait 7/19660 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü Ek'te sunulmaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/19660) (5 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 1934A16B-0DA9-4FA0-A31B-9E0356E339E1

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 161 06800 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 287 33 60

www.tarimorman.gov.tr Kep: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Şevket KALANLAR

Mühendis

Telefon No: (312) 287 33 60

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MUSTAFA BİLİCİ'YE AİT 7/19660 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Ülkemizde tarımsal üretimi artırmak, verim ve kaliteyi yükseltmek, sürdürülebilirliği sağlamak, kayıtlılığı artırmak ve çevreye duyarlı alternatif tarım tekniklerinin geliştirilmesini sağlamak amaçlarıyla, üreticilerimize tarımsal desteklemeler verilmekte, hibe programları uygulanmakta ve projeler yürütülmektedir.

Değişen ulusal ve uluslararası koşullara göre destekleme programlarında yapılacak düzenlemeler, destekleme programlarının esasları ve araçları, bunların bütçe ödenek ihtiyaçları 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun amir hükümleri çerçevesinde belirlenmekte ve destekleme uygulamaları Bakanlığımız tarafından yürütülmektedir.

2025 yılı tarımsal desteklemeler bütçesi 135 milyar TL'dir

Tarım politikalarının amaçları, ilkeleri ve öncelikleri doğrultusunda tarım sektörüyle ilgili politikaların planlanmasına yönelik 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 7'nci maddesinde değişikliğe gidilmiştir. Bahse konu kanuni düzenlemeye istinaden "Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik" yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yapılan düzenlemeyle ürünlerin arz ve talep miktarı dikkate alınarak tarım havzası veya işletme bazında ürün veya ürün gruplarının en uygun yerde üretilmesi sağlanacak, ilin ekolojisine uygun ve suyu merkeze alan bir anlayış çerçevesinde oluşturulacak bitkisel üretim deseninde stratejik ürünler önceliklendirilecektir.

8859 sayılı 2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı kapsamında bitkisel üretimde yeni destekleme modeline ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Yeni destekleme modeli kapsamında hazırlanan Karar ile üretim maliyetine göre ürünler kategorilere ayrılmış ve her kategori için destek katsayısı belirlenmiştir. 2025 üretim yılı için destek katsayı değeri dekara 244 TL'dir.

Cumhurbaşkanı Kararı ile tarımsal üretimin ve gıda arz güvencesinin sürdürülebilirliğinin sağlanması, üretim planlamasına katkı sağlaması, verim ve kalitenin artırılması, tarımsal üretimde çevreci yaklaşımların benimsenmesi ve uygulanan politikaların etkinliğinin artırılması amaçlanmıştır.

Bu kapsamda, ülke ihtiyacının yurt içi üretimle karşılanabilmesi için verim ve kalitenin artırılması, kayıtların güncel tutulması ile üretim sürecinde yaşanan maliyet artışları ve fiyat istikrarsızlıkları gibi olumsuz koşullardan üreticilerin korunması hedeflenmektedir.

Bu Cumhurbaşkanlığı Kararı ile;

- İlk defa bitkisel üretim destekleri 3 yıllık ve üretim döneminden önce açıklanmıştır.
- Destek kalemlerinde sadeleştirmeye gidilerek, daha yönlendirici, etkin ve öngörülebilir hâle getirilmiştir.
- Üretim planlaması kapsamındaki stratejik ürünlere ilave destek verilecektir.
- Su kısıtı olan havzalarda münavebeye uygun üretime ilave destek sağlanacaktır.
- Kamu kuruluşları tarafından ıslah edilen milli tohumla üretim yapan üreticilerimiz ilave destek alacaktır.
- Destek tutarları girdi maliyetlerindeki değişikliklere göre her yıl güncellenecektir.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

- Çiftçilerimiz üretime karar vermeden önce, hangi havzada, hangi ürüne, ne kadar destek alacağını bilerek planlı şekilde faaliyete başlayabilecekler ve bu sayede plansız üretimin getirdiği birtakım olumsuzluklardan etkilenmeyecektir.

Bitkisel üretimin desteklenmesi programıyla çiftçilere temel destek, planlı üretim desteği ve üretimi geliştirme destekleri verilecektir.

Temel destek ve planlı üretim desteği ile planlama kapsamındaki ürünlere belirlenen havzalarda ekim yapıldığı takdirde kullanılan mazotun tamamı, gübrenin ise yarısı nakdi olarak verilecektir. Bununla birlikte, su kısıtı olan yerlerde yine belirlenen şartlara uygun üretim yapan üreticilerimizin kullandığı mazot ve gübrenin tamamı nakdi olarak verilecektir.

Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı olan, planlama kapsamındaki ürünleri havzasında üreten tüm çiftçilere ve planlama kapsamı dışındaki diğer ürünleri üreten çiftçilerin tamamına temel destek ödenecektir. Böylece stratejik ürünlerin mazot maliyetinin %50'si ve gübre maliyetinin %25'i karşılanacaktır. Planlama kapsamındaki ürünleri havzasında üreten çiftçilere temel desteğe ilave olarak planlı üretim desteği verilerek, mazot maliyetinin %100'ü ve gübre maliyetinin %50'si karşılanacaktır. Diğer taraftan su kısıtının olduğu 11 ilin 52 ilçesinde ise planlama kapsamında az su tüketen arpa, buğday, yağlık ayçiçeği, aspir, fiğ, mercimek, nohut ve yem bezelyesi üreten çiftçilerimize ise gübre maliyetinin kalan %50'lik kısmı da yer altı su kısıtı desteği olarak verilecektir. Böylece bu bölgelerde üretim planlamasına uygun ekim yapan üreticilerin mazot ve gübre maliyetinin %100'ü desteklenecektir. Çiftçilerimize bitkisel üretim destekleri nakdi olarak ödenecektir.

Yem bitkileri üretim planlaması kapsamına alınmış olup, tüm havzalarda desteklenecektir. Süt havzası olarak belirlenen illerde yem bitkisi üreten çiftçilere ilave %50 planlı üretim desteği ödenecektir.

Verim ve kaliteyi artırmak için sertifikalı tohum kullanım, sertifikalı/standart fidan kullanım, organik tarım, iyi tarım uygulamaları, katı organik-organomineral gübre destekleri verilmeye devam edilecektir.

5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 13'üncü maddesinde yapılan değişik ile sözleşmeli üretimin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için yasal dayanak oluşturulmuş, bu kapsamda hazırlanan "Sözleşmeli Üretimin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" 15.09.2023 tarihli ve 32310 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu kapsamda; bitkisel üretim, hayvancılık ve su ürünleri yetiştiriciliğinde "Tip Sözleşmeler" hazırlanarak Bakanlığımızın internet sayfasında yayımlanmıştır.

Sözleşmeli üretim; bitkisel üretim, hayvansal üretim ve su ürünleri sektörlerinde üretimle pazarlamanın birlikte düşünüldüğü bir model olması sebebiyle üreticiye fiyat ve pazar garantisi vererek ürün arzında süreklilik sağlanmasında, sanayicinin ham madde ihtiyacını kesintisiz ve istenen nitelikte temin etmesinde ve arz güvenliğimizin sağlanmasında önemli katkılar sağlayacaktır.

8760 sayılı 2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı kapsamında hayvansal üretim, su ürünleri üretimi, tarımsal araştırma ve geliştirmenin desteklenmesine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Hayvansal üretimde yeni destekleme programı temel hayvancılık ve ürün geliştirme destekleri olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

- Temel hayvancılık destekleri; büyükbaş hayvancılık, küçükbaş hayvancılık, atık, arıcılık ve ipek böceği faaliyetlerinin desteklenmesinden oluşmaktadır. Aile işletmeleri, genç ve kadın yetiştiriciler, birinci derece örgüt üyesi ile planlama bölgeleri gibi yönlendirici kriterleri sağlayan yetiştiricilere temel destek tutarına ilave destek verilecektir. Ayrıca suni tohumlama, soy kütüğü, yerli sperma, ari işletme, sürü yöneticisi (çoban) gibi verimlilik kriterlerine ilave destek sağlanacaktır.
- Ürün geliştirme destekleri; çiğ süt, besilik erkek sığır (karkas), tiftik üretimi desteklerini kapsamaktadır. Aile işletmeleri, genç ve kadın yetiştiriciler, birinci derece örgüt üyesi ile planlama bölgeleri gibi yönlendirici kriterleri sağlayan üreticilere temel destek tutarına ilave destek verilecektir. Ayrıca ari işletme, kendi tankında soğutma, örgüt üzerinden pazarlama, karkas ağırlığı, kaliteli tiftik ve sözleşmeli üretim gibi verimlilik kriterlerine ilave destek verilecektir.

Yeni destekleme modeli ile ilk defa;

- Oğlak ve kuzuya temel destek ödemesi,
- Genç ve kadın yetiştiriciye ilave destek,
- Aile işletmelerine temel destek oranında ilave destek,
- Doğduğu aile işletmesinden kesime giden erkek sığırlara ilave destek,
- Gezginci arıcılık yapanlara ilave destek ve
- Birinci derece örgüt üyesi yetiştiricilere ilave destek

verilecektir.

Ayrıca planlı üretim bölgelerinde uygun üretim yapanlara ilave destek ve her buzağıya temel destek ödemesi yapmak suretiyle üreten herkesin destek alması sağlanacaktır.

Yeni destekleme modeli ile birlikte hayvancılık işletmelerinin ekonomik açıdan güçlü, dirençli ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşması hedefiyle sübvansiyonlu kredilerde; kadınlara, gençlere ve planlı üretim bölgelerine ilave indirim uygulanmaktadır. Bu sayede geleceğimizin teminatı gençlerimiz ve ailemizin temel direği olan kadınlarımızın üretimde kalmalarına imkân sağlanmış olacaktır.

Hazırlanan yeni destekleme modeliyle hayvancılıkta temel amacımız; verimli, kaliteli, sağlıklı ve sürdürülebilir bir üretim modeli ile gıda ve tarım alanında ülkemizi bölgesinde lider, dünyada küresel aktör hâline getirmektir.

Yeni destekleme modelinde su ürünleri desteklerinde, yetiştiricilere her bir teknik kriter için temel destek tutarına ilave destek verilecek, küçük ölçekli balıkçılık desteği %43-100 arasında artırılacak ve balıkçı gemisi sahibi veya ortağı kadınlara küçük ölçekli balıkçılık desteği %35 daha fazla ödenecektir.

Bakanlığımızca 2021 yılından itibaren ülke genelinde işlenmeyen ve nadasa bırakılan arazilerde gerek bitkisel üretimin artırılması gerekse kuraklığa dayanıklı çeşitlerin ekilişlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik azami %75'i aynı desteğin sağlandığı "Tarım Arazilerinin Kullanımının Etkinleştirilmesi Projesi" yürütülmektedir.

Proje kapsamında uygun münavebe planı ve ekim yöntemleri uygulayarak stratejik ürünlerin üretiminde kullanılması, iklim değişikliğini dikkate alarak uygun çeşitlerle hububat, baklagil ve yağlı tohumlu bitkilerin üretiminin geliştirilmesi sağlanmaktadır.

Kırsal kalkınma destekleri kapsamında; tarımsal yayım ve danışmanlık desteği, kırsal kalkınma yatırımları (ekonomik ve alt yapı yatırımları), uzman eller proje desteği, bireysel sulama

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

sistemlerinin desteklenmesi, IPARD ulusal eş finansman ödemeleri, çiftlik muhasebe veri ağı (ÇMVA) katılım primi destekleri yer almaktadır.

IPARD Programı kapsamında 2007 yılı itibarıyla başlayan program üzerinden 42 ilde birçok tedbir altında tarım ve hayvancılık alanlarında hibe destekleri sağlanmaktadır. IPARD I ve IPARD II dönemi olarak başarıyla yürütülen süreç, IPARD III dönemiyle birlikte ülke geneline yayılmıştır. IPARD III dönemiyle birlikte çıkılan ve çıkılacak çağrılarda %50-75 değişen oranlarda yatırım tedbirlerine hibe desteği sağlanmaktadır.

IPARD Programı kapsamında yer alan tedbirler ile kırsal alanda yaşayan gençlere ve kadınlara yönelik ek sıralama puanı ve ek hibe oranı uygulanarak pozitif ayrımcılık yapılmaktadır.

IPARD programı kapsamında bugüne kadar 25.585 projeye reel fiyatlarla 46 milyar TL hibe desteği verilmiş ve bu destekler sayesinde ülkemize reel fiyatlarla 98 milyar TL yatırım kazandırılmış, 103.450 insanımıza istihdam imkânı sağlanmıştır. Bugüne kadar 2024 yılında IPARD III programı kapsamında farklı sektörlerden 5. Başvuru Çağrı İlanı yayınlanmıştır.

Ayrıca üreticilerin tarımsal üretime yönelik kredi/finansman ihtiyaçlarının uygun koşullarda karşılanması amacıyla, 8038 ve 8039 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararları kapsamında 01.01.2024-31.12.2026 tarihleri arasında Ziraat Katılım Bankası A.Ş. ile T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerinden 28 farklı konuda %25-%100 aralığında Hazine faiz/kâr payı destekli yatırım ve işletme kredi/finansmanı kullanımı yapılabilmektedir.

Üreticilerimiz temel bitkisel ve temel hayvansal üretim konularında 300.000 TL'ye kadar sıfır faizli, 300.000 TL'nin üzerindeki kredilerde ise 10 milyon TL'ye kadar %50-%100 aralığında faiz/kar payı destekli kredi/finansman kullanabilmektedir.

Ülkemizde meydana gelen ve tarım alanlarını etkileyen doğal afetlerle ilgili 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu kapsamında çalışmalar yürütülmektedir. Meydana gelen afetler nedeniyle oluşan zararlar tarım sigortası kapsamında bulunanlar için, TARSİM eksperleri tarafından yapılan hasar tespit çalışmaları sonucunda TARSİM tarafından karşılanmaktadır.

Devlet Destekli Tarım Sigortaları ile doğal afetlerden ve çeşitli risklerden zarar gören üretici ve yetiştiricilerimizin tarımsal üretimlerini güvence altına alarak üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması amacı ile % 50 ila % 67 oranlarında Devlet prim desteği sağlanmaktadır.

Üreticilerimizin doğal afetlerden etkilendiğinin tespit edilmesi halinde Banka ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin kendi, usul, esas ve mevzuatı çerçevesinde, vade tarihinden/hesap devresinden/taksit tarihinden itibaren kullandıkları krediler/finansmanlar ertelenmekte ya da taksitlendirilebilmektedir. Doğal afet dışında kalan durumlar için faizsiz borç erteleme Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın uhdesinde bulunmaktadır.

8039 sayılı "T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Hazine Faiz Destekli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullanılmasına İlişkin Karar" kapsamında düşük faizli işletme ve/veya yatırım kredileri kullandırılan çiftçilerimizden; krediye konu ekilişleri, ürünleri, hayvan varlıkları, tesisleri veya seraları zarar gören, Bakanlığımız kayıt sistemlerinde kayıtlı olup, üretim faaliyetlerine devam edenlerden 31 Aralık 2026 tarihine kadar meydana gelen/gelebilecek doğal afetlerden zarar gördüğü il/ilçe hasar tespit komisyonlarınca tespit edilenlerin, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan kredi borçları ertelenebilmekte ya da taksitlendirilebilmektedir.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Ayrıca Tarım Kredi Kooperatifleri, deprem bölgesinde bulunan ve borcu 31.08.2023 tarihi itibarıyla kanuni takip hesaplarında izlenmekte olan ortaklarına işlemiş gecikme ve temerrüt faizinin silinmesi suretiyle ödeme kolaylığı imkânı sağlamıştır.